

APSTIPRINĀTAS
Ar Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes
2021.gada 11.marta lēmumu Nr. 125/1-2

**VADLĪNIJAS ELEKTRONISKO PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻU LIKUMA
26.PANTA “PROGRAMMU VEIDOŠANAS IEROBEŽOJUMI”
PIRMĀS DAĻAS PIEMĒROŠANAI**

SATURA RĀDĪTĀJS

IEVADS.....	3
PROGRAMMU VEIDOŠANAS IEROBEŽOJUMI.....	4
1. EPLL 26.panta pirmās daļas 1. punkts. Sižeti, kuros izcelta vardarbība	4
2. EPLL 26.panta pirmās daļas 2. punkts. Pornogrāfiska rakstura materiāli	5
3. EPLL 26.panta pirmās daļas 3. punkts	6
3.1 Mudinājums uz vardarbību vai naida kurināšanu.....	6
3.2. Naida kurināšana un personas tiesības uz viedokļa paušanu.....	8
3.3. Aicinājums diskriminēt kādu personu vai personu grupu dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, valstspiederības, reliģiskās piederības vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai jebkuru citu motīvu dēļ.....	9
4. EPLL 26.panta pirmās daļas 4. punkts. Aicinājums uz karu vai militāra konflikta izraisīšanu	10
5. EPLL 26.panta pirmās daļas 5. punkts. Aicinājums vardarbīgi gāzt valsts varu vai vardarbīgi grozīt valsts iekārtu, graut valsts teritoriālo vienotību vai izdarīt citu noziegumu.....	11
6. EPLL 26.panta pirmās daļas 6. punkts. Sižeti, kas diskreditē Latvijas valstiskumu un nacionālos simbolus	13
7. EPLL 26.panta pirmās daļas 7. punkts. Aicinājumi, kas apdraud valsts drošību vai būtiski apdraud sabiedrisko kārtību vai drošību.....	14
7.1. Aicinājumi, kas apdraud valsts drošību.....	14
7.2. Aicinājumi, kas būtiski apdraud sabiedrisko kārtību vai drošību.....	15
8. EPLL 26.panta pirmās daļas 8. punkts. Terorisma publiska slavināšana vai attaisnošana vai publisks aicinājums uz terorismu, vai terorismu slavinošu, attaisnojošu vai uz terorismu aicinoša satura materiāli.....	15
9. EPLL 26.panta pirmās daļas 9. punkts Saturs, kas apdraud sabiedrības veselību vai varētu radīt nopietnus un smagus tās apdraudējuma riskus	17

IEVADS

“Vadlīnijas Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 26.panta “Programmu veidošanas ierobežojumi” pirmās daļas piemērošanai” (turpmāk arī – Vadlīnijas) ir izstrādātas, lai veicinātu vienotu elektronisko plašsaziņas līdzekļu izpratni par Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma (turpmāk arī – EPLL) 26.panta pirmajā daļā noteiktajiem programmu veidošanas ierobežojumiem un sniegtu tiesību normu skaidrojumu, lai nodrošinātu to ievērošanu un izpildi.

Padome praksē izvērtē, vai elektroniskie plašsaziņas līdzekļi savā darbībā ir ievērojuši programmu veidošanas noteikumus, kas saistīti arī ar EPLL 26.panta pirmajā daļā noteikto programmu veidošanas ierobežojumu neievērošanu, taču jāņem vērā, ka Padome elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmās izplatīto saturu vērtē *post factum*, tādējādi nav iespējams paredzēt visus iespējamus gadījumus, taču Vadlīnijās akcentēti būtiskākās nianšes, kurām, veidojot raidījumus, jāpievērš īpaša uzmanība. Vadlīnijas minēto piemēru uzskaitījums nav izsmeļošs.

Vadlīnijas ir izstrādātas, ievērojot Latvijas Republikas Satversmē, Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā, kā arī citos normatīvajos aktos noteikto, kā arī ņemot vērā juridiskajā literatūrā, tiesu prakses apkopojumos konstatēto un pētnieciskajā literatūrā atspoguļotos labas žurnālistikas prakses ieteikumus.

Vadlīnijas nav uz āru saistošs normatīvais akts un nekādā veidā neaizstāj likumos noteikto un ir izmantojamas tikai kā tiesību normu paskaidrojošs materiāls.

PROGRAMMU VEIDOŠANAS IEROBEŽOJUMI

Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 24.panta pirmā daļa noteic: *“Elektroniskie plašsaziņas līdzekļi ir brīvi un neatkarīgi programmu un raidījumu veidošanā un izplatīšanā, kā arī savā redakcionālajā darbībā, ciktāl tos neierobežo Latvijas Republikas Satversme, šis likums un citi likumi, valsts tehniskie standarti un Latvijai saistoši starptautiskie līgumi.”* Savukārt EPLL 25.pants noteic: *“Elektroniskie plašsaziņas līdzekļi uzņemas redakcionālo atbildību. Elektronisko plašsaziņas līdzekļu redakcionālā atbildība šā panta izpratnē ir efektīva kontrole gan attiecībā uz raidījumu izvēli, gan attiecībā uz to organizāciju programmās un katalogos. Šie noteikumi neattiecas uz programmu retranslāciju.”*

Ņemot vērā tiesību normās noteikto, redakcionālās izvēles par raidījumu saturu, to vadītājiem, kā arī uzaicinātajiem viesiem pieņem elektroniskais plašsaziņas līdzeklis, tādējādi uzņemoties arī redakcionālo atbildību par raidījuma viesiem un raidījuma vadītāja profesionalitāti.

EPLL 26.panta “Programmu veidošanas ierobežojumi” pirmā daļa nosaka, kādi programmu veidošanas ierobežojumi ir jāievēro, veidojot elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmas. EPLL 1.panta 17.punkts nosaka, ka *“programma ir elektroniskā plašsaziņas līdzekļa veidots raidījums vai raidījumu kopums ar kopēju nosaukumu.”* Tātad EPLL 26.panta pirmā daļa nosaka, ka programmu veidošanas ierobežojumi attiecas uz raidījumiem, raidījumu kopumu ar kopēju nosaukumu vai tajos ietvertajiem sižetiem.

Izvērtējot elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmā izplatītā satura atbilstību EPLL 26.panta pirmajā daļā noteiktajām prasībām, Padome ņem vērā:

- 1) kā šo elektroniskā plašsaziņas līdzekļa programmā izplatīto informāciju uztvertu skatītājs/klausītājs, bez specifiskām zināšanām konkrētajā jomā, ņemot vērā risku, ka par attiecīgo tematiku nesagatavots klausītājs/skatītājs raidījumā izplatīto informāciju var uztvert kā patiesību;
- 2) žurnālista rīcību elektroniskā plašsaziņas līdzekļa programmā izplatītajā raidījumā, reaģējot uz raidījuma viesu vai raidījuma sižeta dalībnieku rīcību, kas, iespējams, pārkāpj EPLL 26.panta pirmajā daļā noteiktos programmu veidošanas ierobežojumus;
- 3) vai, demonstrējot konkrēto saturu, netiek aizskartas kādas īpaši aizsargājamas intereses (piemēram, bērnu tiesības un intereses, valsts drošības intereses, sabiedrības veselības intereses u.tml.).

1. EPLL 26.panta pirmās daļas 1. punkts. Sižeti, kuros izcelta vardarbība

- 1.1.** Ar terminu “vardarbība” tiek saprasts prettiesisks personas aizskārums ar fizisku spēku (piemēram, nodarot miesas bojājumus, sitot, spīdzinot) vai draudiem, iebiedēšanu, kā arī piespiedu metodes pret kādu, piemēram, etnisku vai sociālu

grupu, tautu, nāciju vai pret sevi (vardarbības subjektu uzskaitījums nav izsmelošs). Vardarbība aptver ikvienu darbību, kas cietušajam vai sev nodara miesas bojājumus, sagādā fiziskas sāpes vai ierobežo personas pārvietošanās iespējas, kā arī ietekmē personas psihisko veselību.

EPLL 26.panta pirmās daļas 1.punkta izpratnē vardarbība nozīmē gan fizisku, gan psiholoģisku vardarbību elektronisko plašsaziņas līdzekļos izplatītajos sižetos.

1.2. Ar jēdzienu “izcelt vardarbību” šīs normas izpratnē saprotama situācija, ka sižetā vardarbība un tās atainojums tiek izvirzīta kā svarīgākā vai galvenā, padarot to labāk uztveramu auditorijai.

1.3. Šo Vadlīniju izpratnē ar “sižetiem, kuros izcelta vardarbība” tiek saprasti gadījumi, kad elektroniskā plašsaziņas līdzekļa programmā tiek izplatīts raidījums vai konkrēts raidījuma sižets, kurā tiek izcelta:

1) fiziskā vardarbība, tajā skaitā arī seksuāla vardarbība, kas izpaužas kā sišana, speršana, raušana aiz matiem, žņaugšana, grūstīšana, stingra saķeršana aiz rokas u.tml. darbības;

2) emocionālā vardarbība, kas izpaužas kā jebkurš verbāls, emocionāls vai psiholoģisks aizskārums, piemēram, draudu izteikšana, draudēšana ar fizisku vai seksuālu vardarbību, draudēšana par bērnu atņemšanu, apsūkāšana un noniecināšana u.tml. darbības.

1.4. Ir pieļaujami sižeti, kuros cita starpā ir redzama vardarbība, piemēram, demonstrējot notikumus no vietām, kurās notiek aktīvi protesti, karadarbība u.tml., taču jāņem vērā, ka vardarbība tiek demonstrēta tikai tādā apjomā, lai informētu auditoriju, taču tā netiek īpaši izcelta. Iekļaujot raidījumā sižetu, kas ietver vardarbību, raidījuma vadītājam/veidotājam, pirms attiecīgā sižeta izplatīšanas, ir jābrīdina skatītāji/klausītāji par to, ka sižetā tiks attēlota vardarbība vai nepatīkamas ainas.

1.5. Šī punkta ietvaros tiek konstatēti gadījumi, kad raidījumā vai raidījuma sižetā fiziska vai psiholoģiska vardarbība jau notiek kā aktīva darbība, atšķirībā no EPLL 26.panta pirmās daļas 3.punkta, kura ietvaros tiek konstatēts tikai mudinājums (verbāls vai ar žestiem) citai personai vai personām, ar mērķi panākt, ka cita persona vai personas veic vardarbību saturošas fiziskas vai emocionālas darbības.

2. EPLL 26.panta pirmās daļas 2. punkts. Pornogrāfiska rakstura materiāli

2.1. Ar terminu “pornogrāfija” tiek saprasts piedauzīgs, vulgāri naturāls cilvēka ķermeņa, dzimumakta attēlojums raidījumā vai raidījuma sižetā ar nolūku seksuāli uzbudināt; vai izplatītā raidījuma ietvaros tiek izvietots darbs ar šādu attēlojumu.

2.2. Šo Vadlīniju izpratnē ar terminu “pornogrāfiska rakstura materiāli” tiek saprasts jebkurš elektroniskā plašsaziņas līdzekļa raidījums vai raidījuma sižets, kuram nav sabiedrību izglītojošas vai informējošas, zinātniskas vai mākslinieciskas vērtības un kurā tieši, detalizēti un atklāti naturālistiski:

- 1) pilnīgi vai daļēji attēloti dzimumorgāni, attēlots vai aprakstīts dzimumakts vai dzimumtieksmes apmierināšana pretdabiskā veidā;
- 2) dzimumtieksmes apmierināšana ar masturbāciju vai citas seksuālas darbības, tai skaitā minēto darbību imitācija;
- 3) attēlota vai aprakstīta dzimumtieksmes apmierināšana vardarbīgā veidā, brutalitāte dzimumattiecībās (sadistiskas un mazohistiskas darbības), dzimumtieksmes apmierināšana ar dzīvniekiem vai nekrofilija (Pornogrāfijas ierobežošanas likuma 1.panta 1.punkts).

2.3. Pornogrāfiska rakstura materiālu izplatīšanā raidījumos elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem ir pienākums ievērot Pornogrāfijas ierobežošanas likumā noteikto.

3. EPLL 26.panta pirmās daļas 3. punkts

3.1 Mudinājums uz vardarbību vai naida kurināšanu

3.1.1. Ar terminu “mudinājums” tiek saprasta aktīva darbība, tas ir, “mudināt”, kas nozīmē ar savu retoriku, izteicieniem, arī žestiem, izturēšanos u.tml. censties panākt, lai (kāds) kaut ko dara, mudināšanu uzskata par ierosmi (kāda) darbībai, norisei (par priekšmetiem, parādībām).

3.1.2. Ar terminu “**vardarbība**” ir saprotams prettiesisks personas aizskārums ar fizisku spēku (piem., nodarot miesas bojājumus, sitot, spīdzinot) vai draudiem, iebiedēšanu, kā arī piespiedu metodes pret kādu, piemēram, etnisku vai sociālu grupu, nāciju, tautu (uzskaitījums nav izsmeļošs), vai pret sevi. Vardarbība aptver ikvienu darbību, kas personai nodara miesas bojājumus, sagādā fiziskas sāpes vai ierobežo viņa pārvietošanās iespējas, kā arī ietekmē personas psihisko veselību. EPLL 26.panta pirmās daļas 3.punkta izpratnē vardarbība nozīmē aicinājumus gan uz fizisku, gan uz psiholoģisku vardarbību.

3.1.3. Mudinājums uz vardarbību pēc savas būtības ir mudinājums izdarīt noziegumu pret kādu personu vai personu grupu, tādējādi nodarot tiem kaitējumu. Šāda satura mudinājumu izplatīšana elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmās nav attaisnojama un pieļaujama.

3.1.4. Ar jēdzienu “**naiids**” saprotamas sajūtas, kam ir raksturīga nelabvēlīga, nosodoša attieksme pret atsevišķām personām, personu grupām vai notikumiem sabiedrībā. Savukārt ar jēdzienu “**naida runa**” ir saprotams izteiksmes veids, kas ne tikai aizskar citu personu vai personu grupas cieņu, bet arī spēj izraisīt tālejošas sekas – sašķelt sabiedrību, bet atsevišķos

gadījumos pat izraisīt vardarbību. Eiropas Padome ir skaidrojusi, ka ar terminu “naida runa” saprot visas izpausmes formas, kas izplata, kurina, veicina vai attaisno rasu naidu, ksenofobiju, antisemitismu vai citus naida veidus, kuru pamatā ir neiecietība, tostarp: neiecietību, ko izraisa agresīvs nacionālisms un etnocentrisms, rusofobija, homofobija, reliģiska naida kurināšana, diskriminācija un naidīgums pret minoritātēm, migrantiem un imigrantu izcelsmes cilvēkiem.¹

- 3.1.5.** Ar jēdzienu “**naida kurināšana**” tiek saprasts jebkāda veida aicinājums, kas vērsts pret personu vai personu grupu, pamatojoties uz šīm personām piemītošām konkrētām īpašībām, piemēram, rase, etniskā izcelsme, tauta, nācija, dzimums, vecums, seksuālā orientācija, ticība vai veselības stāvoklis. Proti, var kurināt dažādu veidu naidu, tas ir, naidis var būt vērsts pret dažādiem objektiem.
- 3.1.6.** Vardarbības un naida nošķiršana. Termins „vardarbība” attiecas uz prettiesisku spēka lietošanu, tas ir, aktīvu darbību, bet termins „naidis” attiecas uz intensīvu nepatiku vai naidīgumu, kas izteikts verbāli vai ar žestiem.
- 3.1.7.** Elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmās naida kurināšana lielākoties izpaužas kā mutvārdu paziņojumi. Piemēram, kādas personas pausts paziņojums, kura ietvaros noniecināti kādas konkrētas grupas pārstāvji, tie raksturoti kā nepilnvērtīgi, nožēlojami, nereti šādi izteikumi var būt izteikti agresīvi, arī aicinot veikt kādas darbības, lai šo grupu pakļautu vai iznīcinātu.
- 3.1.8.** Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā lietotais jēdziens “naida kurināšana” ir plašs un sevī ietver arī saturiski šaurāku jēdzienu “**nacionālā naida kurināšana**”. Naida objekts var būt jeb naidu var vērst (kurināt) pret noteiktu nāciju, kā arī starp vairākām nācijām un to pārstāvjiem. Līdz ar to ar jēdzienu “mudināšana uz naida kurināšanu” Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 26. panta pirmās daļas 3. punkta izpratnē saprotams arī raidījumos ietverts tiešs vai netiešs ierosinājums uz naidīgu attieksmi, kādai nācijai vai tautībai piedēvējot negatīvas, apkaunojošas tradīcijas, paražas vai tieksmes, nolūkā radīt naidīgu attieksmi pret kādu citu nāciju vai tautību.
- 3.1.9.** Ne visi izteikumi, kuri ir aizskaroši, ir uzskatāmi par naidu kurinošiem. Jāņem vērā arī personu tiesības uz izteiksmes brīvību. Izteiksmes brīvība attiecas ne tikai uz tādiem izteikumiem, kuri tiek uztverti labvēlīgi vai uzskatīti par neaizskarošiem vai neitrāliem, bet arī uz tādiem paziņojumiem un tajos ietilpstošajiem izteikumiem, kuri ir aizskaroši, šokējoši vai satraucoši.

Lai atšķirtu naida kurināšanu no likumīgām publiskām diskusijām vai informācijas sniegšanu, ir nepieciešams ņemt vērā šādus kritērijus:

- 1) konkrēto izteikumu saturs;

¹ Recommendation No.R (97) 20 of the Committee of Ministers to Member States on “Hate Speech”.
Pieejams: <https://rm.coe.int/1680505d5b>

- 2) konkrēto izteikumu konteksts;
- 3) to autora mērķis;
- 4) kā tos varētu uztvert auditorija;
- 5) izteikumu iespējamā ietekme uz dažādu sabiedrības grupu mierīgu līdzāspastāvēšanu.

3.1.10. Elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmās, lai informētu sabiedrību par aktuālām, plaši diskutējamām sociālām problēmām vai citām aktualitātēm, ir atļauts veidot raidījumus arī par tēmām, kuras sabiedrībā tiek vērtētas neviennozīmīgi un raisa diskusijas starp dažādām sabiedrības grupām. Tomēr šādu raidījumu ietvaros ir jānodrošina dažādu viedokļu paušana, kā arī elektroniskajam plašsaziņas līdzeklim un raidījuma vadītājam nepārprotami jānorobežojas no raidījumā paustās informācijas.

3.1.11. Šo Vadlīniju izpratnē ar “**mudinājumu uz vardarbību vai naida kurināšanu**” tiek saprasti gan raidījuma vadītāju, gan raidījuma viesu izteikumi raidījumos, kuri pēc to saturā, neatkarīgi no to garuma, ir tādi, kuri mudina uz vardarbību vai naida kurināšanu. Izņēmums, kas atbrīvo elektronisko plašsaziņas līdzekli no atbildības, ir tie gadījumi, kad raidījuma vai sižeta viesu izteikumi, kas satur mudinājumu uz vardarbību vai naida kurināšanu no raidījuma vadītāja vai žurnālista puses tiek izdarīts viss, kas norāda, ka raidījuma vadītājs/ veidotājs ir norobežojies no šādiem izteikumiem, parādot, ka šādu izteikumu atspoguļošanai ir bijis mērķis informēt sabiedrību par to. Raidījuma vadītāja pienākums ir nekavējoties uzrunāt/pārtraukt to raidījuma viesi vai raidījuma sižeta dalībnieku, kurš savā diskusijā ignorē un pārkāpj šīs normas.

Žurnālista pienākums šajā punktā minētajā gadījumā ir atstatīt sevi no raidījuma viesu vai dalībnieku – intervējamo personu paustajiem viedokļiem, ieturot neitrālu pozīciju (*Jersild v Denmark*).

3.1.12. EPLL 26.panta pirmās daļas 3.punkta izpratnē nav jākonstatē, ka pēc aicinājuma vai mudinājuma izplatīšanas elektroniskā plašsaziņas līdzekļa programmā, tas tiktu realizēts, bet svarīga ir šāda mudinājuma vai aicinājuma publiska nodošana auditorijai, izmantojot elektronisko plašsaziņas līdzekli.

3.2.Naida kurināšana un personas tiesības uz viedokļa paušanu

3.2.1. Ar terminu “**viedoklis**” tiek saprasts uzskats, izpratne par kaut ko, kā arī attieksme pret kaut ko, kas ne vienmēr ir fakts vai zināšanās balstīts. Viedokļa paušana ir viena no cilvēka brīvībām, bet tajā pašā laikā viedoklis nedrīkst būt arī nesamērīgi aizskarošs, līdz ar dziļi un/vai nesamērīgi aizskarošu viedoklis var tikt uzskatīts par naida kurināšanu. (Minētā atziņa apstiprināta arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2004.gada 17.decembra spriedumā lietā *Pedersen and Baadsgaard v. Denmark*).

3.2.2. Būtisks faktors, kas atšķir „naida kurināšanu” no citiem verbāliem aizskāruma veidiem, piemēram, no „neslavas celšanas” vai “diskriminēšanas” personai, ir fakts, ka aizskāruma cēlonis ir nevis personas rīcība vai uzskati, bet tā pamatā visbiežāk ir personai piemītošās īpašības, piemēram, no sabiedrības vairākuma atšķirīga ādas krāsa, tautība.

3.3. Aicinājums diskriminēt kādu personu vai personu grupu dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, valstspiederības, reliģiskās piederības vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai jebkuru citu motīvu dēļ

3.3.1. Ar “aicinājumiem” tiek saprasta tāda iedarbības forma uz cilvēku apziņu, gribu, viņu uzvedību, kad tieši iedarbojoties uz viņiem, veidojas vēlme veikt noteikta veida mērķtiecīgu darbību.

3.3.2. Parasti aicinājums tiek izteikts, izmantojot darbības vārdus pavēles izteiksmē (jeb imperatīvs). Darbības vārds pavēles izteiksmē tiek lietots, ja ar to tiek izteikta pavēle, pamudinājums, aicinājums, lūgums, piemēram, “ejam”. Taču aicinājumi var tikt pausti arī citā veidā, tajā skaitā aicinājumi var tikt izteikti netiešā veidā, izmantojot alegorijas (notikumi un parādības tiek atspoguļotas simboliski, nevis stāstoši), metaforas (viens no mākslinieciskās izteiksmes līdzekļiem, kas bieži tiek izmantots dzejā, piemēram, komentārs, kurā persona pauž uzskatu, ka viņam netīkamas tautas pārstāvjus „var izārstēt tikai ar svinu pakausī”), vai retoriskus jautājumus (jautājumus, uz kuriem nav nepieciešama atbilde).

3.3.3. Ar terminu “diskriminācija” tiek saprasta tiesību ierobežošana (noteiktām personu kategorijām); no vispārējiem principiem un kārtības atšķirīga, netaisna, pazemojoša, arī prettiesiska izturēšanās pret atsevišķiem iedzīvotājiem, piemēram, rasu, tautības, dzimuma, seksuālās orientācijas, ticības dēļ.

3.3.4. Ar terminu “etnisk” tiek saprasta piederība pie kādas tautas, savukārt ar terminu “izcelsme” tiek saprasts vide, kur dzimis, audzis cilvēks. Līdz ar to ar vārdu savienojumu “etniskā izcelsme” tiek saprasta cilvēka piederība pie kādas tautas (tautības, nācijas, etnosa).

3.3.5. Ar terminu “valstspiederība” tiek saprasta cilvēka piederība kādai valstij – pilsonība vai pavalstniecība. Šo Vadlīniju izpratnē ar terminu “valstspiederība” tiek saprasta ne tikai cilvēka piederība kādai valstij, ņemot vērā cilvēka pilsonību vai pavalstniecību, bet arī piederību, identificēšanu ar kādas konkrētas valsts nāciju vai tās daļu.

3.3.6. Šo Vadlīniju izpratnē ar terminu “aicinājums diskriminēt kādu personu vai personu grupu dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, valstspiederības, reliģiskās piederības vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai jebkuru citu motīvu dēļ” tiek saprasts jebkurš elektroniskā plašsaziņas līdzekļa izplatīts

raidījums vai sižets, kuram nav sabiedrību izglītojošas, informējošas, vai zinātniskas vērtības un kurā tieši vai netieši tiek izplatīts no raidījuma vadītāja/veidotāja vai raidījuma viesu puses aicinājums diskriminēt kādu personu vai personu grupu dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, valstspiederības, reliģiskās piederības vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai jebkuru citu motīvu dēļ.

Gadījumā, ja aicinājums diskriminēt kādu personu vai personu grupu tiek pausts no raidījuma viesu vai raidījuma sižeta dalībnieku puses, tad Padome vērtē:

- 1) pausto izteikumu būtību;
- 2) to, pret ko šie izteikumi bijuši vērsti;
- 3) žurnālista/raidījuma vadītāja rīcību, reaģējot uz izteikumiem. Piemēram, vai raidījuma vadītājs mēģinājis novērst pārkāpumu, vai pievienojies paustajai informācijai vai norobežojies no tās.

3.3.7. Raidījuma vadītājiem/veidotājiem ir jānodrošina nekavējoša rīcība gadījumā, ja kāds no raidījuma viesiem vai sižeta dalībniekiem mudina uz vardarbību vai naida kurināšanu vai izsaka aicinājumu diskriminēt kādu personu vai personu grupu dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, valstspiederības, reliģiskās piederības vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai jebkuru citu motīvu dēļ. Pretējā gadījumā, vērtējot situāciju kontekstā, elektroniska plašsaziņas līdzekļa rīcība var tikt uzskatīta par EPLL 26.panta pirmās daļas 3.punkta pārkāpumu.

4. EPLL 26.panta pirmās daļas 4. punkts. Aicinājums uz karu vai militāra konflikta izraisīšanu

4.1. Ar jēdzienu **“aicinājums”** tiek saprasta tāda iedarbības forma uz cilvēku apziņu, gribu, viņu uzvedību, kad, tieši iedarbojoties uz viņiem, veidojas vēlme veikt noteikta veida mērķtiecīgu darbību.

4.2. Parasti aicinājums tiek izteikts izmantojot darbības vārdus pavēles izteiksmē (jeb imperatīvs). Darbības vārds pavēles izteiksmē tiek lietots, ja ar to tiek izteikta pavēle, pamudinājums, aicinājums, lūgums, piemēram, “ejam”. Taču aicinājumi var tikt izteikti arī citā veidā, piemēram, netieši, izmantojot alegorijas (notikumi un parādības tiek atspoguļotas simboliski, nevis stāstoši), metaforas (viens no mākslinieciskās izteiksmes līdzekļiem, kas bieži tiek izmantots dzejā), vai retoriskus jautājumus (jautājumus, uz kuriem nav nepieciešama atbilde).

4.3. Ar jēdzienu **“karš”** saprotama organizēta bruņota cīņa starp divām vai vairākām valstīm, tautām, ciltīm u.tml. vai sociālām grupām valsts iekšienē. Karu raksturo vardarbīga, fiziska spēka pielietošana pret pretējo karojošo pusi un arī civiliedzīvotājiem. Bet “kara kurinātāji” ir personas, arī valstis, valstu grupējumi, kuru politikas mērķis ir radīt un uzturēt politiska saspīlējuma stāvokli, kā arī vairot

militāro potenciālu. Savukārt ar “aicinājumu uz karu” saprotama tāda personas vai personu grupas rīcība, kas mudina citas personas uzvesties vardarbīgi, parasti tās uzbudinošas vai saniknojošas.

4.4. Ar terminu “**militārs**” tiek saprasts kaut kas tāds, kas ir saistīts ar bruņotajiem spēkiem, tiem raksturīgs; saistīts ar karadarbību, tai raksturīgs, bet termins “**konflikts**” tiek tulkots divējādi:

- 1) pretēju interešu, uzskatu sadursme; nopietnas nesaskaņas, (ass) strīds;
- 2) pretrunu, sadursmju atspoguļojums, kas veido mākslas darba (parasti daiļdarba) pamatu.

4.5. Šo Vadlīniju izpratnē ar vārdu savienojumu “**militārs konflikts**” vai vārdu “**karš**” tiek saprasts tas, ka raidījumos vai raidījumu sižetos šo raidījumu vai sižetu veidotāji/vadītāji tieši vai netieši aicina (verbāli vai ar žestiem) uz karu vai militāra konflikta izraisīšanu.

4.6. Raidījuma vadītājiem/veidotājiem ir jānodrošina nekavējoša rīcība gadījumā, ja kāds no raidījuma viesiem vai sižeta dalībniekiem mudina uz karu vai militāra konflikta izraisīšanu. Pretējā gadījumā šāda elektroniska plašsaziņas līdzekļa rīcība var tikt uzskatīta par EPLL 26.panta pirmās daļas 4.punkta pārkāpumu. Aicinājums var būt arī tikai epizodisks.

5. EPLL 26.panta pirmās daļas 5. punkts. Aicinājums vardarbīgi gāzt valsts varu vai vardarbīgi grozīt valsts iekārtu, graut valsts teritoriālo vienotību vai izdarīt citu noziegumu.

5.1. Ar jēdzienu “**aicinājums**” tiek saprasta tāda iedarbības forma uz cilvēku apziņu, gribu, viņu uzvedību, kad tieši iedarbojoties uz viņiem, veidojās vēlme veikt noteikta veida mērķtiecīgu darbību.

5.2. Parasti aicinājums tiek izteikts izmantojot darbības vārdus pavēles izteiksmē (jeb imperatīvs). Darbības vārds pavēles izteiksmē tiek lietots, ja ar to tiek izteikta pavēle, pamudinājums, aicinājums, lūgums, piemēram, “ejam”. Aicinājumi var tikt izteikti netiešā veidā, izmantojot alegorijas (notikumi un parādības tiek atspoguļotas simboliski, nevis stāstoši), metaforas (viens no mākslinieciskās izteiksmes līdzekļiem, kas bieži tiek izmantots dzejā), vai retoriskus jautājumus (jautājumus, uz kuriem nav nepieciešama atbilde).

5.3. Ar terminu “**vardarbīgi**” tiek saprasta rupja, nesaudzīga iejaukšanās, mēģinot sasniegt mērķi ar varu.

5.4. Ar terminu “**valsts teritoriālā vienotība**” tiek saprasta tā valsts robeža, kas ir attiecīgajā valstī juridiski apstiprināta konkrētajā laika periodā un tā nav sadalāma vai grozāma pretēji attiecīgajā valstī noteiktajam regulējumam.

- 5.5.** Ar terminu “**valsts iekārta**” tiek saprasts valsts galveno pazīmju kopums, kas raksturo tās būtību, uzbūvi un darbības principus.
- 5.6.** Aicinājumi vardarbīgi grozīt valsts varu vai valsts iekārtu, kā arī graut valsts teritoriālo vienotību vai izdarīt citu noziegumu, kas saistīts ar valsts varas vai valsts teritoriālās vienotības izmaiņu veikšanu, var izpausties kā aicinājumi organizēt dažāda veida organizācijas, grupējumus, kuru darbības mērķis ir likumīgās varas gāšana (sagrābšana), aicinājumi nelikumīgi iznīcināt varas pārstāvjus.
- 5.7.** Aicinājumi vardarbīgi grozīt valsts varu vai valsts iekārtu, kā arī graut valsts teritoriālo vienotību vai izdarīt citu noziegumu, kas saistīts ar valsts varas vai valsts teritoriālās vienotības izmaiņu veikšanu, EPLL 26.panta pirmās daļas 5.punkta ietvaros, ir attiecināmi uz jebkuru valsti.
- 5.8.** Aicinājumi vardarbīgi gāzt Latvijas Republikas valsts varu vai vardarbīgi grozīt valsts iekārtu apdraud Latvijas valsts iekšējo drošību, tās suverenitāti un valsts varas stabilitāti. Saskaņā ar Latvijas Republikas Satversmes 2.pantu Latvijas valsts suverēnā vara pieder Latvijas tautai. Latvijas tauta varu realizē tieši, kā arī caur valsts un pašvaldību institūcijām. Augstākā tautas varas izpausme ir tautas nobalsošana un brīvās vēlēšanas. Valsts varu veido likumdošanas (Latvijas Republikas Saeima), izpildu (Latvijas Republikas Ministru kabinets) un tiesu vara. Tātad praksē aicinājums vardarbīgi gāzt Latvijas Republikas valsts varu var izpausties ne tikai pret Latvijas Republikas Saeimu, bet arī pret Latvijas Republikas Ministru kabinetu un tām padotām valsts pārvaldes iestādēm, un pret Latvijas tiesām. Minētais neizslēdz iespēju, ka aicinājums var būt vērst pret visu valsts varu kopumā.
- 5.9.** Attiecībā uz aicinājumu graut valsts teritoriālo vienotību Latvijā tiek saprasta tā Latvijas teritorija kā vesela un nedalāma tajās robežās, kādā tā ir nostiprināta Latvijas Republikas Satversmes 3.pantā: “*Latvijas valsts teritoriju starptautiskos līgumos noteiktās robežās sastāda Vidzeme, Latgale, Kurzeme un Zemgale.*” Tādejādi “aicinājums graut Latvijas teritoriālo vienotību” nozīmē Latvijas Republikas Satversmē neparedzētā veidā atdalīt kādu Latvijas Republikas teritorijas daļu.
- 5.10.** Ar vārdu savienojumu “izdarīt citu noziegumu” šo Vadlīniju izpratnē tiek saprasts jebkāda veida noziegums, kas saistīts ar valsti, kā rezultātā var tikt gāzta vai grozīta valsts iekārta vai grauta valsts teritoriālā vienotība, piemēram, aicinājums vērsties pret Latvijas Republikas valstisko neatkarību vai suverenitāti.
- 5.11.** Raidījuma vadītājiem/veidotājiem ir jānodrošina nekavējoša rīcība gadījumā, ja kāds no raidījuma viesiem vai sižeta dalībniekiem aicina vardarbīgi gāzt valsts varu vai vardarbīgi grozīt valsts iekārtu, graut valsts teritoriālo vienotību vai

izdarīt citu noziegumu. Pretējā gadījumā šāda elektroniska plašsaziņas līdzekļa rīcība var tikt uzskatīta par EPLL 26.panta pirmās daļas 5.punkta pārkāpumu.

5.12. Aicinājums vardarbīgi gāzt valsts varu vai vardarbīgi grozīt valsts iekārtu var būt arī epizodisks.

6. EPLL 26.panta pirmās daļas 6. punkts. Sižeti, kas diskreditē Latvijas valstiskumu un nacionālos simbolus

6.1. Ar terminu “diskreditēt” tiek saprasta verbāla, ar žestiem vai fiziskām darbībām kāda subjekta padarīšana par nevērtīgāku, tā vērtības samazināšana; kaut kā ietekmes, nozīmes mazināšana.

6.2. Ar terminu “valstiskums” tiek saprasts viss, kas saistīts ar valsti; raksturīgs tās politikai, ideoloģijai.

6.3. Ar terminu “nacionālie simboli” tiek saprastas visas zīmes vai zīmju kopumi (piemēram, attēls, ornamenti, priekšmets, krāsu salikums), kas saistīts ar nāciju, tautu, valsti un ir tai raksturīgs un nosacīti atspoguļo ideju, parādību sabiedrībā vai dabā u. tml. Tātad jēdziens “nacionālie simboli” ietver arī šaurāku jēdzienu “valsts simboli”. Latvijas Republikā ir noteikti šādi Latvijas nacionālie (valsts) simboli:

- 1) Latvijas karogs (Latvijas Republikas Satversmes 4.pants, Latvijas valsts karoga likuma 2. panta piektā daļa);
- 2) Latvijas valsts ģerbonis (Likums “Par Latvijas valsts ģerboni”, Latvijas Republikas Satversmes 3.pants); Vidzemes, Latgales, Kurzemes un Zemgales ģerboņi (Vidzemes, Latgales, Kurzemes un Zemgales ģerboņu likuma 1.pants);
- 3) Latvijas valsts himna (Latvijas Republikas Satversmes preambula, likums “Par Latvijas valsts himnu”);
- 4) Latviešu valoda (Latvijas Republikas Satversmes 4.pants).

Papildu iepriekš minētajam, vērtējot elektroniskā plašsaziņas līdzekļa demonstrēto informāciju, ar terminu “nacionālie simboli” var tikt saprasti arī citi Latvijas tautai nozīmīgi simboli, piemēram, Brīvības piemineklis, un citi simboli, kuru diskreditēšana elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmā nav pieļaujama.

6.4. Raidījuma vadītājiem/veidotājiem ir jānodrošina nekavējoša rīcība gadījumā, ja kāds no raidījuma viesiem vai sižeta dalībniekiem ar savu darbību diskreditē Latvijas valstiskumu vai nacionālos simbolus. Pretējā gadījumā šāda elektroniska plašsaziņas līdzekļa rīcība var tikt uzskatīta par EPLL 26.panta pirmās daļas 6.punkta pārkāpumu.

7. EPPL 26.panta pirmās daļas 7. punkts. Aicinājumi, kas apdraud valsts drošību vai būtiski apdraud sabiedrisko kārtību vai drošību

7.1. Aicinājumi, kas apdraud valsts drošību

- 7.1.1.** Ar “aicinājumiem” tiek saprasta tāda iedarbības forma uz cilvēku apziņu, gribu, viņu uzvedību, kad tieši iedarbojoties uz viņiem, veidojās vēlme veikt noteikta veida mērķtiecīgu darbību.
- 7.1.2.** Parasti aicinājums tiek izteikts, izmantojot darbības vārdus pavēles izteiksmē (jeb imperatīvs). Darbības vārds pavēles izteiksmē tiek lietots, ja ar to tiek izteikta pavēle, pamudinājums, aicinājums, lūgums, piemēram, “ejam”. Aicinājumi var tikt izteikti netiešā veidā, izmantojot alegorijas (notikumi un parādības tiek atspoguļotas simboliski, nevis stāstoši), metaforas (viens no mākslinieciskās izteiksmes līdzekļiem, kas bieži tiek izmantots dzejā), vai retoriskus jautājumus (jautājumus, uz kuriem nav nepieciešama atbilde).
- 7.1.3.** Ar terminu “valsts drošība” tiek saprasta pasākumu sistēma valsts politisko un ekonomisko pamatu un valsts robežu aizsargāšanai. Šis termins ietver arī “nacionālo drošību”, kas ir valsts un sabiedrības īstenotu vienoto, mērķtiecīgu pasākumu rezultātā sasniegts stāvoklis, kurā ir garantēta valsts neatkarība, tās konstitucionālā iekārta un teritoriālā integritāte, sabiedrības brīvības attīstības perspektīva, labklājība un stabilitāte (Nacionālās drošības likuma 1.pants). Ievērojot to, ka ir nepieciešams nodrošināt nacionālo drošību un savlaicīgi prognozēt un novērst valsts iekšējo un ārējo apdraudējumu, kā arī garantēt valsts aizsardzību, sabiedrības drošību un tās demokrātisko attīstību, nav pieļaujams, ka elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmās tiek izplatīts tāds saturs, kas apdraud gan nacionālo, gan valsts drošību.
- 7.1.4.** Ar terminu “apdraudējums” tiek saprasta kādas personas pakļaušana briesmām, bīstama, nedroša stāvokļa radīšana.
- 7.1.5.** Ar “aicinājumu, kas apdraud valsts drošību” šo Vadlīniju izpratnē tiek saprasta elektroniskā plašsaziņas līdzekļa veidotajā raidījumā vai raidījuma ietvaros iekļautajā sižetā ar aktīvu verbālu un/vai žestu darbību no raidījuma vadītāja/veidotāja vai raidījuma viesu tiek izteikts tiešs vai netiešs aicinājums kādu citu personu vai personas izdarīt tādas darbības, kuras apdraud valsts drošību. Darbības var būt saistītas gan ar fizisku rīcību, piemēram, aicinājums ieņemt kādu stratēģiski svarīgu objektu, kā arī, piemēram, veikt nelikumīgas darbības ar valsts iestāžu datu programmatūru, tādējādi ietekmējot drošībasargājošo institūciju, valsts pārvaldes un citas stratēģiski svarīgas informācijas apriti.
- 7.1.6.** Raidījuma vadītājiem/veidotājiem ir jānodrošina nekavējoša rīcība gadījumā, ja kāds no raidījuma viesiem vai sižeta dalībniekiem izsaka aicinājumu, kas apdraud valsts drošību. Pretējā gadījumā šāda elektroniska plašsaziņas

līdzekļa rīcība var tikt uzskatīta par EPLL 26.panta pirmās daļas 7.punkta pārkāpumu.

7.2. Aicinājumi, kas būtiski apdraud sabiedrisko kārtību vai drošību

7.2.1. Ar terminu “sabiedriskā kārtība” tiek saprasta ar normatīvajiem tiesību aktiem valstī noteikto uzvedības normu ievērošana, kas attiecas uz sabiedrību, visu iedzīvotāju kopumu; tāds, kas saistīts ar cilvēka darbību sabiedrībā. Tas ir stāvoklis, kad (piem., sabiedriskā vietā, pasākumā) viss noris pareizi, atbilstoši noteikumiem; ir zināma disciplīna. Sabiedriskā kārtība ir tiesību normām un sadzīves noteikumiem atbilstoša kārtība sabiedrībā, kas nodrošina iestāžu, uzņēmumu un organizāciju netraucētu darbību, cilvēku mierīgu dzīvi, darbu un atpūtu, kā arī īpašuma un citu tiesību aizsardzību.

7.2.2. Ar terminu “sabiedriskā drošība” tiek saprasts tādi apstākļi, kad kāda sabiedrības daļa nav apdraudēta, nav pakļauta briesmām.

7.2.3. Ar terminu “būtisks apdraudējums” šo Vadlīniju izpratnē tiek saprasts tādi aicinājumi, kuru īstenošanas gadījumā tiktu ievērojami apdraudētas ar likumu aizsargātas personu tiesības un intereses.

7.2.4. Šo Vadlīniju izpratnē ar “aicinājumu, kas būtiski apdraud sabiedrisko kārtību” tiek saprasts elektronisko plašsaziņas līdzekļa veidots un izplatīts raidījums vai sižets, kuram nav sabiedrību informējošas vai izglītojošas nozīmes un tajā tiek izteikti tieši vai netieši aicinājumi neievērot sabiedrisko kārtību, piemēram, neievērot ceļu satiksmes noteikumus, neievērot būvniecības noteikumus, veikt huligāniskas darbības vai neievērot sabiedrisko pasākumu organizēšanas un norises kārtību u.tml.

7.3. Raidījuma vadītājiem/veidotājiem ir jānodrošina nekavējoša rīcība gadījumā, ja kāds no raidījuma viesiem vai sižeta dalībniekiem izsaka aicinājumu, kas apdraud valsts drošību vai būtiski apdraud sabiedrisko kārtību vai drošību. Pretējā gadījumā šāda elektroniska plašsaziņas līdzekļa rīcība iespējams var tikt uzskatīta par EPLL 26.panta pirmās daļas 7.punkta pārkāpumu.

7.4. Šī punkta ietvaros tiek vērtēti tādi aicinājumi elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmās, kas skar valsts drošību un būtiski apdraud sabiedrisko kārtību un drošību un nav noteikti EPLL 26.panta pirmās daļas 3., 4. un 5.punktā, kā piemēram, aicinājums veikt kādas valsts iestādes datorprogrammas uzlaušanu vai nelikumīgi iegūt informāciju, kam noteikts valsts noslēpuma statuss.

8. EPLL 26.panta pirmās daļas 8. punkts. Terorisma publiska slavināšana vai attaisnošana vai publisks aicinājums uz terorismu, vai terorismu slavinošu, attaisnojošu vai uz terorismu aicinošu satura materiāli

- 8.1.** Ar terminu “terorisms” tiek saprasts noziedzīga darbība – plānota vardarbība (piem., spridzināšana, slepkavības, lidmašīnu un cilvēku nolaupīšana, ķīlnieku sagrābšana), ko lieto kā politiskās ietekmēšanas līdzekli.
- 8.2.** Ar “aicinājumu” tiek saprasta tāda fiziskas vai psihiskas iedarbības formas uz cilvēka apziņu gribu, uzvedību, kad iedarbojoties uz viņu tam rodas vai rasties vēlme veikt noteikta veida mērķtiecīgu darbību, šajā gadījumā terorismu.
- 8.3.** Parasti aicinājums tiek izteikts izmantojot darbības vārdus pavēles izteiksmē (jeb imperatīvs). Darbības vārds pavēles izteiksmē tiek lietots, ja ar to tiek izteikta pavēle, pamudinājums, aicinājums, lūgums, piemēram, “ejam”. Aicinājumi var tikt izteikti netiešā veidā, izmantojot alegorijas (notikumi un parādības tiek atspoguļotas simboliski, nevis stāstoši), metaforas (viens no mākslinieciskās izteiksmes līdzekļiem, kas bieži tiek izmantots dzejā), vai retoriskus jautājumus (jautājumus, uz kuriem nav nepieciešama atbilde).
- 8.4.** Aicinājuma publiskums nozīmē, ka tas tiek „izteikts atklāti, cilvēkiem pieejamā un saprotamā veidā, tas ir, citu personu klātbūtnē vai arī tādā veidā, ka arī klāt neesošas personas var ar tiem iepazīties. Tas nozīmē, ka jebkurš šāda veida aicinājums, ja tas ir izskanējis elektroniskā plašsaziņas līdzekļa izplatītajā programmā ir uzskatāms par publisku.
- 8.5.** Šo Vadlīniju izpratnē ar “terorisma publisku slavināšanu vai attaisnošanu” tiek saprasta situācija, ka raidījumos vai raidījumu sižetos šo raidījumu vai sižetu vadītāji/veidotāji izplata informāciju, tas ir, tieši vai netieši slavina terorismu, kas satur terorisma atzinīgu novērtēšanu, attaisnošanu, cildināšanu, pozitīvas atsauksmes paušana par tādiem terorisma aktiem, kuri jau notikuši, kā arī attiecībā uz darbībām, metodēm un paņēmieniem, kas atbilst terorismam, kā arī raidījuma veidotāji neiebilst raidījuma viesim vai sižeta dalībniekam, kurš, piemēram, saka, ka terorisms ir labs veids kā iebiedēt kādu sabiedrības daļu.
- 8.6.** Īstenotā terorisma attaisnošana, raidījuma vai raidījuma sižeta ietvaros, nozīmē to, ka elektroniskais plašsaziņas līdzeklis terorismu atzīst par pareizu, nepieciešamu, pieļaujamu u.tml.
- 8.7.** Ar terminu “teroristiska rakstura materiāliem” tiek saprasts elektroniskā plašsaziņas līdzekļa veidots vai izplatīts raidījums vai tajā ietverts sižets, kuram nav sabiedrību izglītojošas, informējošas vai zinātniskas vērtības un kurā tieši un detalizēti:
- 1) pilnīgi vai daļēji attēlots terorakta sagatavošanas informācija;
 - 2) attēlota vai aprakstīta teroristisku darbību veikšana.
- 8.8.** Nav pieļaujams, ka elektroniskais plašsaziņas līdzeklis raidījumā vai raidījuma sižetā izplata tādus materiālus, kuri satur, piemēram, terorisma ideju, uzskatu propagandu, popularizēšanu, kaut arī tiešā veidā tie nesatur terorisma slavināšanu vai attaisnošanu, bet izpaužas tādās darbībās, kas faktiski popularizē

terorismu, piemēram raidījuma veidošanas telpās vai ārpus telpām, kur tiek veidots raidījums vai sižets, kā noformējums, ir izkārts kāda teroristu grupējuma karogs vai ir izvietota cita ar terorismu vai teroristu grupu saistīta simbolika.

- 8.9. Raidījuma vadītājiem/veidotājiem ir jānodrošina nekavējoša rīcība gadījumā, ja kāds no raidījuma viesiem vai sižeta dalībniekiem izsaka aicinājumu veikt terorismu vai to slavina, attaisno, kā arī prezentē uz terorismu aicinošus materiālus. Pretējā gadījumā šāda elektroniska plašsaziņas līdzekļa rīcība var tikt uzskatīta par EPLL 26.panta pirmās daļas 8.punkta pārkāpumu.

9. EPLL 26.panta pirmās daļas 9. punkts Saturs, kas apdraud sabiedrības veselību vai varētu radīt nopietnus un smagus tās apdraudējuma riskus

- 9.1. Ar vārdu savienojumu “sabiedrības veselība” nozīmi ir nepieciešams definēt terminu “sabiedrība” un “veselība” nozīme. Ar terminu “sabiedrība” tiek saprasts iedzīvotāju kopums kādā teritorijā, savukārt ar terminu “veselība” tiek saprasts organisma stāvoklis, tā norišu un darbības spēju kopums (cilvēkam), kas kādā pakāpē nodrošina organisma normālu eksistenci.
- 9.2. Ar vārdu “apdraudējums” tiek saprasta bīstama parādība, viela, cilvēka darbība vai apstākļi, kas var izraisīt dzīvības zaudējumu, radīt ievainojumus vai citu kaitējumu veselībai. Šo Vadlīniju ietvaros ar vārdu “apdraudējums” tiek saprasta tāda satura izplatīšana elektroniskajā plašsaziņas līdzeklī, kuras rezultātā var tikt izraisīts dzīvības zaudējums, ievainojums, inficēšanās ar slimību, kas strauji un nekontrolēti izplatās, kā arī var tikt nodarīts cits kaitējums sabiedrības veselībai.
- 9.3. Ar vārdu savienojumu “sabiedrības veselības apdraudējums” šo Vadlīniju izpratnē tiek saprasta tādas informācijas iekļaušana elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmu veidotajos raidījumos un sižetos saistībā ar sabiedrības veselības jautājumiem, kas nav zinātniski pamatota (pierādāma), patiesa un kas var nevēlami ietekmēt sabiedrības veselību vai izraisīt īpaši kaitīgu un tiešu apdraudējumu;
- 9.4. Ar vārdu savienojumu “nopietni un smagi apdraudējuma riski sabiedrības veselībai” tiek saprasts tāds elektroniskā plašsaziņas līdzekļa veidots vai izplatīts saturs, kas var radīt nopietnus un smagus apdraudējuma riskus piemēram, izraisīt dzīvības zaudējumu, radīt ievainojumus vai veicināt saslimstību, piemēram, ar kādu infekcijas slimību ievērojamai sabiedrības daļai, kā arī gadījumos, kad dēļ elektroniskā plašsaziņas līdzekļa programmā izplatītā satura var rasties nekontrolēta infekcijas slimības izplatīšanās vai var tikt paralizēta veselības aprūpes sistēma, liedzot sabiedrībai saņemt citus ārstniecības pakalpojumus, kā rezultātā var tikt nopietni un smagi apdraudēta cilvēku veselība un dzīvība.

- 9.5.** Raidījuma vadītājiem/veidotājiem ir jānodrošina nekavējoša rīcība gadījumā, ja kāds no raidījuma viesiem vai sižeta dalībniekiem izplata informāciju, kas var apdraudēt sabiedrības veselību, nav pieļaujama arī raidījumu vadītāju nereaģēšana vai šādas informācijas izplatīšanas atbalstīšana. Tas nozīmē arī to, ka arī no pašu raidījuma vadītāju/veidotāju puses nav pieļaujams, ka raidījumā vai raidījuma sižetā tiek iekļauta informācija, kas apdraud sabiedrības veselību vai var radīt nopietnus un smagus tās apdraudējuma riskus. Pretējā gadījumā šāda elektroniska plašsaziņas līdzekļa rīcība var tikt uzskatīta par EPLL 26.panta pirmās daļas 9.punkta pārkāpumu.
- 9.6.** Padomei, izskatot iespējamus EPLL 26.panta pirmās daļas 9.punkta pārkāpumus, ir tiesības konsultēties ar attiecīgās jomas profesionāļiem un saņemt viņu viedokli, kā arī lūgt sniegt atzinumu kompetentajām iestādēm, kas tiek pievienots ierosinātās administratīvā pārkāpuma lietas materiāliem un tiek ņemts vērā administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanā.
- 9.7.** Elektroniskajam plašsaziņas līdzeklim ir jānodrošina, ka raidījumā vai raidījuma sižetā tiek izplatīta tikai tāda informācija attiecībā uz sabiedrības veselību, kas ir pamatota vai tā ir apstiprināta no kompetento institūciju puses.
- 9.8.** Šī punkta ietvaros tiek vērtēts tāds elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos izplatāmais saturs, kas rada vai potenciāli var radīt apdraudējumu gan sabiedrības veselībai, gan veselības aprūpes sistēmai kopumā.

Padomes priekšsēdētājs

Ivars Āboliņš

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR
LAIKA ZĪMOGU*